

Glasgow
University Library

Sp. Coll. 1829
ESTC

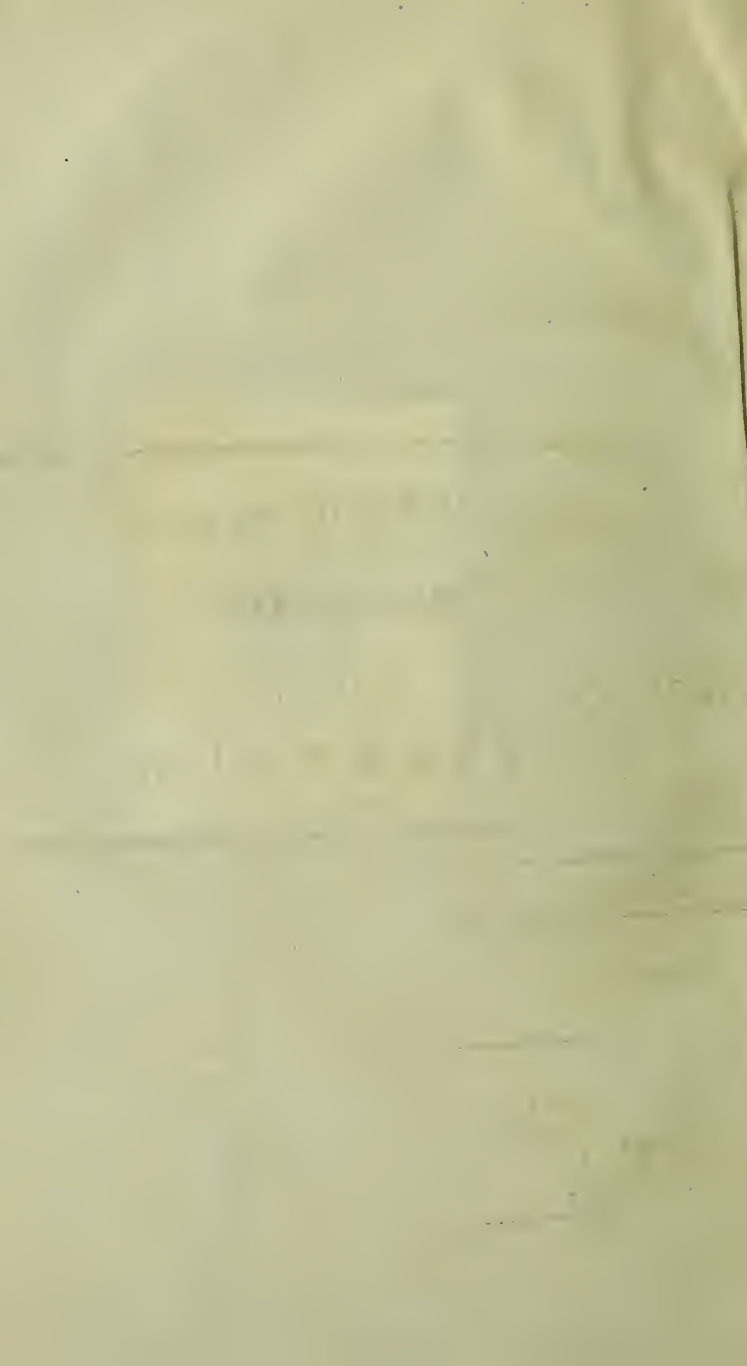
Paulle

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

D Y S P E P S I A.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

D Y S P E P S I A.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,

Et Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

Pro Gradu Doctoris,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

NATHANIEL POWELL,

H I B E R N U S;

SOCIET. HIB. MED. EDIN. SOC. EXTRAOD. ATQUE PRÆS. ANN.

Sincerum nisi est vas, quodcumque infundis accescit.

HOR.

Ad diem 25 Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

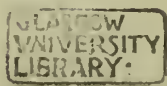
CUM PRIVILEGIO.

TYPIS GEORGII MUDIE ET FILII.

1798.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

64/1913

C

VIRO OPTIMO ATQUE REVERENDO

JOHANNI PARKER, D. D.

DE BALLYVALLY IN COMITATU CLARIENSI

VICARIO GENERALI DIOECESIS DE KILLALOE,

TAM OB INSIGNES EJUS VIRTUTES,

QUAS QUIQUAM QUI EUM NOVERAT

NUNQUAM DENEGARAT,

QUAM OB PLURIMA BENEFICIA

IN SE BENIGNISSIMF COLLATA :

NECNON

REVERENDO JACOBO MARTIN, A. M.

QUI BENEVOLUS, NON TANTUM AMICI,

SED ETIAM PATRIS, EHEU ! SIBI

TENERIS IN ANNIS IMMATURE RAPT,

VICEM SUPPLEVIT, ET NE LUCTANS

PER VITÆ FLUCTUS PROCELLOSOS

OPPRIMERETUR, MANUM PORREXIT,

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS,

EXIGUUM SED SINCERUM ANIMI

HAUD INGRATI TESTIMONIUM

SUMMA OBSERVANTIA

SACRAS ESE VULT

AUCTOR.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/b24924155>

“ Voluptuous man
“ Is by superior faculties misled,
“ Misled from pleasure e’en in quest of joy.
“ Sated with Nature’s boons, what thousands seek,
“ With dishes tortur’d from their native taste,
“ And mad variety, to spur beyond
“ Its wiser will the jaded appetite !
“ Is this for pleasure? learn a juster taste,
“ And know, that temp’rance is true luxury.”

ARMSTRONG.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

DYSPEPSIA.

AUCTORE NATHANIELE POWELL.

LEGIBUS hujus almæ Academiæ morem gerens, quæ, ne prius ad summos in medicina honores quis evehatur, quam aliquod industriæ suæ specimen scriptum editumque proferat, vetant, de Dyspepsia tractare decrevi: minime sperans lumen quodvis novum, morbo tam sæpe, tam feliciterque antea tentato, me allaturum. Sed quoniam de omni morbo, idem forsitan objici possit, necesse erat me quemvis præoptare. Nec hoc mirum quidem videri debet, cur in tanta copia morborum, qui genus hu-

manum cruciant vexantque, hunc feligere volui; cum nobismet reputemus nec ullum, alium frequentius occurrere, a nullo vitam reddi miseriolem ac tristitia magis gravatam.

CULLENUS sic morbum definit: Anorexia, nausea, vomitus, inflatio, ructus, ruminatio, cardialgia, gastrodynia, pauciora saltem vel plura horum simul concurrentia, plerumque cum alvo astricta, et sine alio vel ventriculi ipsius, vel aliarum partium, morbo.

Hic morbus tam multiplex est, tam varias induit formas, ut de eo historiam perfectam ordinatamque reddere, si non impossibile, omnino difficile sit. Nec sexui, nec loco, nec ætati parcat, sed inexorabilis omnes invadit, rarius quidem modice viventes, corpus exercitatum, iustoque labore firmatum habentes; sæpius autem eos vitam otiosam sedentariamque colentes, literisque incumbentes, ventri voluptatique deditos. Natura in plerisque certos limites posuit, quos temere, legibus ejus spretis, transire, haud noxa immune, sed ferius ocus iustis pœnis expiandum. Quamobrem in his

casibus, ventriculus præ aliis partibus plectatur, ex nexu illo miro, qui eum inter et reliquum corpus existit, intellectu facile: tam arcus est enim hic plexus, ut raro accidit quodvis organum aliquamdiu affici, quin ventriculus mox fiat particeps doloris; consensus inter eum et cutem jam omnibus bene innotescit. Illustris Sydenhamus olim memoriæ prodidit, se in uno ægro vomitionem non sistere posse, alio modo quam propriam cutis actionem restaurando. Nec tamen Dyspepsia inter morbos ubi cita mors aut victoria læta est numeranda. Tempus quod durat omnino varium, symptomatis nunc solum sese ostendentibus, et statim evanescentibus, nunc multos annos durantibus. Sed morbo fere, postquam semel apparuit, ad rursus recrudescendum magna est proclivitas. Symptomata hunc morbum stipantia, sunt in ventriculi regione ponderis vel molestiæ sensus quandoque cibi appetentia aucta, sed frequentius anorexia, hæc vero nullo modo passibus æquis pravam et difficilem cibi concoctionem sequitur. Hæc comitantur nausea et vomitio

materiei nunc insipidæ, nunc saporis oleosi, aut acidi, modo tam acris ut dentes acuere et fauces excoriare valeat. Aliquando etiam bilis rejicitur, et hoc inter antiquos medicos plurimi fuit causa erroris, omnes saltem ventriculi morbos sub vacuo nomine (anglice BILIOUS) inepte vocantes; hæc biliosa farrago opiniones multa caligine obduxerat, sed densa hæc nubes hodiernis medicis omnino fugata est, quibus probe notum motu peristaltico inverso, quam facile bilis in ventriculum a duodeno ascendere queat: Ventriculus et intestina aëre multum distenduntur, adeo ut murmura et borborygmi inducantur. Ructus etiam aliquando occurrunt, per quos comesta frustula in os rejiciuntur, quæ a nonnullis melius subacta in ventriculum iterum recipiuntur; huic nomen ruminatio inditum. Acris cujusdam sensus circa cardiacam multum doloris inducit, cui nomen cardialgia perperam anglice tradita HEART-BURN. Hæc symptomata præcipue sese post pastum ostendunt; sed aliquando dolores ingruunt magis graves et vehementes, ventricu-

lusque

lusque retrahi videtur. Lingua ficca et arida, aliquando luteâ forde obducta. Sitis magna, præcipue circa horas matutinas, sapor in ore ingratus, dolor capitis in jejuno. Aliquando vertigo, ut ægrotus homini ebrioso similis videatur; nunc visus suffusio, nunc omnibus quasi auro aspersis visis, nunc tinnitus aurium hunc morbum comitantur. Alvus plerumque astricta est, aliquando vero diarrhœa occurrit. Cutis fit ficca et pallida, colore rubicundo et vivido amisso, labia quoque pallida vel livida fiunt. Solidorum compages magis laxa et flaccida, cum fluidorum etiam morbida tenuitate: Pulsus nunc tardus, nunc frequens est, plerumque debilis, et parvus, aliquando irregularis. Cordis palpitatio et respiratio molesta urgent; comitantibus aliquando doloribus thoracis acutis et pungentibus. Secretiones quoque afficiuntur: urina est aliquando pallida, sed sæpius rubicunda. Saliva, copia solito majore, fecernitur. Morbo durante, hæc symptomata in pejus mutantur, spiritus foetet, corpus tabescit, noctes pervigiles aguntur, vi
quies

quies ægre obtinetur, incubo dirisque infomniis turbata, nec corpus validum, vegetum, aut refectum reddens; robur nunc omnino diruitur, et corpus macie confectum apparet. In hoc rerum statu tam miserabili, ut mens læta maneret certe non est expectandum: corporis extenuati mens fit particeps miseriarum, et assidue sibi fingit tristitia rerum simulacra. Corpus frigoris sensui valde opportunum redditur, vultus lugubris est, et facies prorsus Hippocratica; cum tam multi exitii satellites omnem vitæ semitam claudant, ullam salutis viam invenire difficile erit, et tandem mors, ultima linea rerum, anasarca vel febre hæctica inducta, scenam claudit. Hæc est morbi facies maxime miserabilis, sed perraro omnia symptomata memorata, aut talis morbi exitus occurrunt; nam plerumque magnum incommodum potius quam vitæ discrimen infert. Prima quidem facie, mirum foret, morbo licet diu existente, quam bene est corpore toto quam nitida et florida apparet cutis. Hujusce vero rei causa haud omnino explanatu difficile est, nam, quamvis id omne
quod

quod in ventriculum recipitur non probe concoquitur, quantitas tamen magna fati subigitur ad damna ejus reparanda.

Ut CAUSÆ, propter quas hæ morbidæ ventriculi affectiones occurrunt, intellectu faciliores reddantur, de modo quo cibus concoquitur, in sano statu corporis, quam brevissime potero, designare conabor. Res est bene nota, quod ni damna, quæ corpus patitur, in continua solidorum attritione, et fluidorum dissipatione, assidue materie nova compensentur, nos omne nostrum robur, omnem formæ venustatem citissime amissuros, et brevi omnino perituros. Sed si nobismet ipsis tantummodo reputemus, non possumus non admirari modum, “ nec nisi “ uno excogitatum,” quo hoc efficitur. Nobis, rerum alma parens, quasdam necessitates imposuit, quasdam cupiditates inseruit, in quibus obtemperandis, nobismet gratum facimus, et etiam ea quæ falso incommoda putantur, non solum nostro ufui sed delectationi inserviunt. Sed quibus modis hunc finem assequitur natura, ut cibus appetatur, non tam compertum habemus. Auctores medici et
philosophi

philosophi hoc variis causis tribuerunt, alii aliis; nonnulli frictioni vacui ventriculi parietum inter se; sed nobis non satis probabile apparet, parietes ventriculi, adeo inter sese fricare, aut famem exoriri solum ex vacuo ventriculo; magis fide dignum videtur sensationem, quæ famem vocatur, per proprium ventriculi ipsius succum nervos ejus stimulantem, induci. Huic autem opinioni objici possit, cur temporibus periodicis hæc sensatio præcipue sentitur. Non inficias ibimus, a legibus habitus systema humanum mirum in modum gubernari; sed tamen necessarium est, causam aliquam extitisse primariam. Sed quomodocunque hoc fit, cibus postquam in ventriculum recipitur, succi gastrici vi solvente præcipue subigitur: quamvis aliis opinionibus olim faverunt illustres viri. Aliqui, ex analogia cum avibus ob vim muscularem ventriculi concoctionem tribuerunt trituræ; nam experimentis in avibus institutis constat, puncta instrumentorum acuminata in eorum ventriculum receptorum, vi ejus musculari obtundi et frangi: sed in structura

tura tam diversa nullus est analogiæ locus; harum enim avium, ventriculus est musculus valde robustus, humano vero stomacho paucae suppetunt fibræ musculares. Alii vero viri ingenio clari, inter quos numerentur M'Bride et Pringle, putarunt, hanc functionem per fermentationem absolvi; et hæc opinio abunde confirmari visa est experimentis ad hunc finem ex industria institutis. Nam variis cibi generibus scilicet animalibus et vegetabilibus commistis, et in pulpam cum aqua subactis, et certo caloris gradui (qualis in corpore humano existere putatur) postea subjectis, hæc talis massa cito fermentescere comperta est. Nobis tamen innotuit, minimam fermentationem locum habere in ventriculis optime concoquentium, et hoc oriri videtur ex potestate succi gastrici antizymica. Utcunque vero multum interfit inter ea quæ extra, et ea quæ intra corpus humanum occurrunt.

Nunc ad opinionem, quæ cibi solutioni per succum gastricum favet, venimus, quam tamclare monstrarunt experimenta SPALANZANI,

MONRO et STEPHENS, ut diutius theoriæ nomen, sed potius rei factæ haud dubitandæ, non mereatur ; nam spherula cava, ex argento vel ebore foraminibus parvis pertusâ, in qua caro inclusa, et hæc postea in ventriculum humanum immissâ, ac demum post tempus certum rejecta, caro omnino soluta inventa. Professor noster MONRO, ipsa dura ossa massa farinacea involuta in canis ventriculum immisit, cane postea necato, internam ossis partem solutam invenit. Sed haud exinde concludere licet, succum ventriculi humani proprium talem possidere potestatem. Hæc potestas in diversis animalibus variat, adeo ut nec succus gastricus milvii panem, galli Numidici carnem solvere queat. Et profecto profus admiratione dignum, cum tantos effectus non solum in rebus extraneis, sed etiam in ventriculum ipsum mortuum ostendat, ut eum eroderet, nullam molestiam corpori vivo facessere, nec etiam fruges solvere posse, nisi prius dentibus vel alio modo comminutas.

. RATIO

RATIO SYMPTOMATUM.

ANOREXIA a fucci ventriculi quantitate imminuta vel qualitate corrupta oritur.

NAUSEA ET VOMITUS inducuntur materie acri ventriculum irritante, vel debilitate eum magis irritabilem reddente.

INFLATIO originem ducit ex aëre massâ alimentorum extricato inter fermentandum, succo gastrico ad eam fermentationem compescendam parum valente. Affectio augetur fortasse ob cibum crudum factum, nec aerem denuo absorbentem. Ex his omnibus, vel ex earum aliquâ saltem, causis, oritur distensionis sensus importunus.

RUMINATIO per acriditatem inducitur, quæ ventriculo irritamento est; et motus peristaltici inversionem facit; forsan cibus aliquando sursum coactus sit vi aëris sese liberantis. Eidem acriditati, cardiacam irritanti attribui possint sensus caloris, itidemque dolores graviores.

GASTRODYNIA ventriculo spasmis tentato ori-

tur. Alvus astricta pendere videtur intesti-
 norum musculofarum fibrarum debilitate, ob
 quam minus valent propulsioni massæ alimen-
 tariæ. Aliquod etiam tribuendum sympathiæ,
 quæ permagna obtinet inter intestina et ven-
 triculum nunc male affectum. Ne multa
 verba facerem, omnes capitis, cordis, pul-
 monum, renum, affectiones non aliter mihi ex-
 plicabiles videntur, quam ex consensu quodam
 inter ventriculum easque partes.

CAUSA PROXIMA.

Varias opiniones, quæ deinceps diversis tem-
 poribus de hac habitæ sunt, quoniam eas po-
 stera quævis ætas respuit, silentio præterire
 fatius duco, et ei tantum attingere quæ hodie
 una ferme voce amplecti videtur, et quæ me-
 dendi rationi optime accomodatur. Hæc est
 muscularium ventriculi fibrarum debilitas, et
 quamquam huic adjici possit, succus gastricus
 quantitate deficiens, vel qualitate corruptus;
 tamen quoniam incertum est utrum talis status
 occurrit debilitatem inducens, vel ab ea in-
 ductus,

ductus, et quoniam chemiæ lux huic rei non adhuc fatis affulfit, ut nubem fugaret, in qua natura ejus adhuc involuta, et quo modo solo intelligenda est et ipsa, et remedia, quæ ad statum ejus morbidum corrigendum apta sunt, quoniam ergo hæc nos latent, debilitas sola, causa proxima nobis agnoscenda.

CAUSÆ REMOTÆ.

Propter nexum inter ventriculum aliasque omnes partes corporis, functiones ejus omnibus systematis affectionibus plurimum turbantur: Ideoque medicis bifariam dividere mos est, quæ in ventriculum agunt, et quæ alias partes corporis afficientes suos effectus ad ventriculum communicant.

Ad caput primum referenda, opium, liquores spirituosi, amara, aromata, thea, coffea, putrida et acescentia, aqua vel liquores aquosi largiter sumpti, ingluvies vel ventriculi nimia distensio, vomitio frequens sive sponte sive arte inducta, rejectio frequens salivæ.

Ad secundum referuntur vita otiosa, et sedentaria,

dentaria, mens negotiis vel studiis plus iusto intenta, venus nimium culta, pathemata animi, diæta nimium parca, et intoxicatio quæ sub utrovis capite locum habeat. Quomodo hæ causæ effectus suos perniciosos inducant, perscrutari operæ pretium est. Sed investigationem ejus plenam et absolutam hujus dissertationis limites non admittunt. Multum inter medicos disputatur, an sedativos effectus opium statim inducat, an secundum systematis legem agat, quodocunque scilicet, muscoli stimulo solito majore afficiuntur, ita ut ad contractiones validiores suscitentur, relaxationem in pari ratione majorem sequi: Sed non meum est inter tantos componere lites. Thea et coffea quibusdam putantur quantitate aquæ calidæ tantum nocere, sed experimentis a Letsome institutis, (aliarum plantarum infusionibus ejusdem temperiei usurpatis, sine iisdem incommodis), constat, potentiam quandam noxiam in iis existere.

Annotandum est theam viridem hac qualitate præcipue gaudere. Mirum videatur, cur

amara,

amara, quæ ad tonum ventriculo reddendum adhibere solemus, effectus plane diversos producere inveniuntur, sed sic se res habet, quando longius et largius adhibita sunt.

INGLUVIES. Providus rerum parens proli suæ consulens, leges certas quasdam ordinavit, certos posuit fines, quos ultra citraque nequit consistere valetudo secunda. Succus gastricus in certa quantitate tantum fecernitur, et si quis belluo plusquam hic solvere valet deglutierit, pars ejusdem cruda et indigesta manebit, et huic altera indies accedet donec fibrarum muscularium tonus omnino frangitur.

NICOTIANA ventriculo damnum infert, copiâ salivæ ejectâ, quam natura alimentis misci voluit. Sed eam potestatem sedativam quoque possidere, unde systema nervosum afficitur haud nos latet.

Vita sedentaria et otiosa quantum noceat, aeris puri et exercitationis beneficiis neglectis, facile quidem intellectu. TISSOT opinatur quavisque ingenii vires ad actionem suscitatur, eum in ratione inversa cibum assimilaturum. Anne

hoc accidit ex mentis exercitatione, digestioni inimica, anne tantum occurrit ex modis qui digestionem promoveant neglectis; non clare apparet; sed quoniam omnes mentis affectiones in ventriculum effectus edere observantur, verisimile est, in his mentis operationibus, hæc mala moveri.

Vomendi actio explicabilis ex ea systematis humani lege, qua actionem violentam debilitas semper consequitur.

Omnia mentis pathemata, itidemque venus immodica, præcipue nocent, systema nervosum afficiendo.

CORPUS INEXERCITATUM FRIGORI OBJECTUM.

Quoniam, exercitatione, motus cordis, et arteriarum accelerantur, plus caloris generatur.

Excretio per vascula cuticularia augetur, et concoctio cibi adjuvatur, quippe probe novimus ventriculi tonum in ratione directa excretioni cuticulari fere existere. Hæc omnia vi frigoris stimulant augentur. Sed, corpore haud exercitato, vis reactionis nequaquam evincere valet frigoris effectus sedativos, qui cito in ven-

culo sese produnt. Ad hæc, exercitatione viscera abdominis agitantur, indeque omnes excretiones et secretiones, et cum his motus peristalticus promoventur.

DIAGNOSIS.

Supervacaneum quidem foret enumerare qualia quantaque commoda ex diagnosi recte institutâ, quæ contra mala ex discrimine falso orientur; lux autem quâ nostra vestigia regimus, sæpe admodum obscura; ut caute ergo progrediamur res omnes bene perpendentes, omnino necessarium apparet. Morbi qui cum dyspepsia confundi possint, sunt podagra, amenorrhœa, schirrus pylori et hepatitis chronica.

Diagnosin eam inter et hypochondriasin instituere animus non fert, quia hujus sum omnino sententiæ, mentis affectionem prorsus accidentalem esse, nequaquam diversi generis morbum constituentem, et remedia sibi propria sed haud multum diversa requirentem. Liceat mihi ergo in hoc, eâ quâ decet modestiâ, cum cel. CULLENO dissentire; qui contrarium

sentiebat; et quidem nos docet theam et coffeam in dyspepsia nocitura, in hac affectione utilia fore: sed cum eximio Professore nostro GREGORIO mihi concedatur id dubitare.

Si forte mens sola afficiatur, thea et coffea ob gratum quem præbent stimulum utilia reperiantur; sed si symptomata dyspepsiæ, simul cum mentis affectione, sese manifestant, non possum quin putarem ea perniciofa fore; nec mihi satis est cur eos diversos morbos reputarem, quia mens præcipue afficitur in temperamento melancholico. His enim accidit, etiam in sano corpore ut ab hilaritate averfi sint; non mirandum est ergo cum corpus eorum morbo correptum sit, dejectionem ultra modum ingravescere. Si ventriculi affectiones occurrant podagricis parentibus natis, maribus præsertim, corpus plenum, robustumque habentibus et qui annum quinquagesimum quintum expleverunt; si symptomata subito sese ostenderint, iterumque cito recefferint, et, præcipue si antea podagra regulari laborassent, tunc morbus podagra habendus. Menses non omnino fluentes

fluentes, vel quantitate solito minores, cum desiderio rei non edulis, et doloribus dorsi et lumborum amenorrhœem fatis notant.

Schirrus pylori debilitate et macie majore ferme comitatur: in hoc quoque dolor magis eidem loco affixus, nunquam, ut in dyspepsia aliquando accidit, omnino recedens. Vomitus fere supervenit unam vel duas circiter horas post pastum; initio morbi alvus astricta est, provectione vero stadio vix ullæ fæces excernuntur, tumor aliquando sentitur, et pus, vel purum vel sanguine commistum, sursum vel deorsum ejicitur. Hepatitis chronica, ab hoc morbo dignosci potest, hypochondrii dextritumore. In illo dolores non tam sæpe sedem mutant ac in dyspepsia, pulsus sunt magis celeres, aliaque febris symptomata sub noctem ingravescere solent. Si æger in regionibus callidis vixerit, hujusce notitia judicium nostrum multum regere possit.

PROGNOSIS.

Si hic morbus eos invadat juventute flores-

centes, et causis remotis non subjectos, nec morbo aliisque causis fractos, eventum faustum sperare licet. Sin aliter; si morbus evenerit ætati proveclioribus et morbo consumptis, si causæ remotæ diu adhibitæ sint si morbus ex habitu jam systemati arcte connectitur, si postquam ad remedia recurritur ingravesceret, vel saltem non mitesceret tunc male inaugu-
randum.

METHODUS MEDENDI.

In hoc morbo tractando tres indicationes formentur, *1mo*, Causas remotas tollere seu evitare. *2do*, Symptomata quædam importuna remove. *3tio*, Tonum ventriculo et toti corpori restituere. Quod ad primam indicationem attinet, causas remotas novisse fatis forsan videatur ad eas evitandas. Sed res longe aliter se habet. Pauci enim sunt, qui animum credere adducunt, ullum incommodum oriri posse ex illa ratione vivendi quam tam diu impune prosequerantur. Talis autem ratiocinatio haudquaquam firmo fundamento nititur,

titur, nam qui vel minime naturam humanam intellexerit probe perspiciat quod causæ morbi antequam effectus suos edunt in longum tempus adhibeantur; et revera juvenus, et plurima alia tentationibus morbi sæpissime occurrunt: ex his autem non concludere licet quod effectus perniciosos nunquam ederint; ergo medici est, omni qua potest cura summam attentionem ad rationem victus injungere. Quoniam tempus et experientia docent, temperantiam tam plurimum auxilii in hoc morbo tractando promittere, de hac pauca dicere volo.

Nulla certa regula de cibi administratione danda est; quoniam idiosyncrasix, quæ inter homines existunt, non tantum unum cibi genus respuunt, quod aliis maxime arridet, sed etiam habitus cibum pergratum reddit, qui antea in odio fuit. Ova, lac, mel, &c. quæ uno ventriculo optime congruent, alteri tumultum inferunt; et non raro accidit quidem alios cibum bene concoquere, qui aliis, moles indigesta manet.

Ventriculo valido atque homine sano existente, simplicissimus cibus satis arridebit, et hic idem optime reficiet, bonæque valetudini maxime conducet. Hic componi debet ex animalibus atque vegetabilibus; quamvis, ut a GREGORIO observatur, “ Nonnulli se credentes natura sapientiores vetent animalia mensis imponi, et jubent solis frugibus vivere.” Caro bovina vel ovina cum suis propriis succis folummodo consumpta ventriculo optime congruet: huic etiam panem bene fermentatum conjugere licet. Quibus ventriculus a dyspepsia male se habet, omnia vegetabilia, quæ fermentescere, proclivia sunt et acida vel aciescentia caute evitanda sunt. Omnia aromata, carnes exsiccatae vel fumo duratae ferè fugienda. Butyrum quo iis utimur, et quod in ventriculo rancidum fieri solet, præcipue secum damnum affert. Carnes juniorum quam animalium ætate magis provectiorum ventriculo sæpe difficilius subiguntur.

Juscula quam carnes solidæ magis ad fermentandum proclivia. Cujuscunque cibi farrago
semper

semper fere nocet. Ex supradictis de diæta, dyspepsia laborantibus fere præcipiamus; et si cibus unius generis ventriculo non conveniat, ad alterum statim decurrendum est. Sed hoc in memoria semper tenendum, cibi quantitatem, frequentius quam qualitatem, ventriculo injuriam facere.

Nunc ad potum venimus, quem præcipue ex aqua consistere natura voluit; nec aliud necessarium videtur, ad corpus sanum valens, vegetumque tuendum; et nisi homines communia spernere didicerint, et nihil æstimare nisi quæ magno pretio, magna difficultate constiterint, et quæ paucis folis attingere datur, quid gratius aut delectabilius foret? Si hæc multa arte, multa industria, multa impensa, præparata, et longe petita, tunc vino optimo longe præstare duceretur. Nescio quæ proclivitas tam infelix, vel infita, vel acquisita, in hominibus existit, ad sese miseros reddendos: sua nunquam satis placēt, aliena semper petunt, non quia meliora sed quia difficulter vel non omnino obtineri possunt. Validi et robusti

busti aquam solam fumere debemus; nam aliter postquam tarda senectus vel ægritudo acciderit, quid addi potuit? Vel quomodo vires corruentes tum suffulcire valebimus. Sed vanum est iis insistere, quæ fere omnes vel negligent vel contemnent. Natura nostra labe hereditariâ et habitu corrupta, alias potiones veluti necessarias requirit, sed ab eorum usu nimio saltem nosmet compescere debemus, Dyspepticiis vinum Xerense, vel Madeirense bene respondet, si hæc aciditatem insolitam ventriculo gignunt spiritus frumenti aqua dilutus, et sine saccharo, et parva quantitate sumptus, ventriculo fere bene congruit. Liqueur ex hordeo extractus, qui anglice PORTER dictus, cum fructu quoque aliquando adhibeatur. Hic utilis est, quippe bene fermentatus, et fortasse quoque ob potestatem quandam tonicam. Alii liquores ex eodem frumento extracti, ob fermentationi proclivitatem minus idonei sunt. His præmissis, multa semper iudicio medici permittenda sunt. Cavere semper oportet, ne Scillam evitantes in Charybdim ruamus, a vi-

vendi

vendi rationem cui dudum affuevit direpente aufugere haud ægrum decet, sed fenfim potius a nimio ufu fe ipfum furripere.

Nunc ad fecundum caput tranfeo ; fymptomata gravia removeve vel corrigere. Cruditates e ventriculo emeticis removeve fuadet GULLENUS ; fed huic adverfatur GREGORIUS, veritus nec injuria, ne ventriculus vomitu nimium debilitetur, propterea cathartica initio propinanda funt, præcipue amara primum leniora veluti rheum, feu pillulæ rhei compofitæ vel pillulæ aloeticæ quia poteftatem tonicam poffident, dyfpepticis optime accomodatæ. Sales neutri quoque, vel fi acidum in ventriculo exiftit magnesia huic confilio fatis bene respondent. Sed aliquando catharticis fortioribus, ut jalappa, gambogia, calomelane opus fit. His vero incaffum ufurpatis ; tunc ad emetica fugiendum eft et quoniam in ventriculo male fano, materies vifcida sæpe exiftit emeticorum actionem quodammo modo prohibens, necesse eft ut dofibus folito majoribus adhibeantur et quoniam ipe-

cacuanha operationem ejus tam citissime absolvet et adeo tute exhibeatur, præ cæteris anteponenda. Ad aciditatem corrigendam absorbentia optime accomodata sunt; si alvus astricta, magnesiâ purâ utimur, nam ex magnesiâ carbonata aër extricatus flatum auget; alvo solutâ, potio cretacea aptior erit. Raro ad alkalina dicurritur.

Quoniam ab eadem causa oritur cardialgia, remedia eadem et huic quoque sufficient, Glycyrriza quoque, et alia demulcentia aliquando adhiberi possint. Gastrodynia opio facilius removetur, sed quoniam opium semper ventriculi debilitatem maxime auget, hyosciamus periculum meretur, præcipue quando alvus astricta est, nonnullis exemplis quæ mihi contigit studentî videre, serpentaria huic consilio optime respondebat. Sæpe etiam absorbentibus cedit. A nimio horum usu CULLENUS nos cautos facit, putans succo ventriculi abstracto, hoc modo putredini proclivitatem adauctam fore, sed experimentis hæc opinio non satis confirmatur.

firmatur. Anorexia et nausea removentur, ventriculum ab acribus, quæ cum oppreflerant liberando, itidemque eidem tonum addendo, quomodo hoc fit postea dicendum. Vomitus haustibus effervescentibus et opio fere vincitur, si hæc, tamen spes nostras fefellerint, opium sub enematis formâ et etiam cataplasmata opiata vel æther vitriolicus regioni ventriculi admota votis satisfacerent parva aceti quantitas ingesta aliquando vomitionem omnino fugavit. Cum vomitus ex ventriculi debilitate pendeat; cyathus, vini tinctura amara, vel aromata hunc multum levabunt, etiam parva quantitas sodæ muriatæ hunc remove fertur. Sed tincturæ spirituosæ, parva manu adhibendæ. Inflatio levanda est carminativis, ut oleo anisi, oleo menth. pip. et æthere vitriolico; Tinctura aloes vitriolica utpote stimulans etullos motus irregulares sedare valens multum proficiat.

Nunc ad postremum caput venimus quod maximam attentionem meretur. Nam hoc neglec-

to, quamvis symptomata tantisper leventur, mox æque ut antea gravia redibunt. Hoc confilium impletur ventriculi et totius systematis debilitati obviam eundo, *imo*, Tonus ventriculo restituendus est tonicis, amaris et aromaticis; ex amaris, radices Columbo, gentianæ, et chamomeli flores, cæteris præstant, hujus extractum, quoque aliquando adhibitum cum ferro conjunctum, tinctura amara quoque remedium est bonum, sed ex omnibus tonicis vegetabilibus, cortex peruvianus anteponendus, ad hunc gratiorem reddendum, si ventriculo minus arrideat, quædam aromata addi possint, ut cinnamomi, vel aurantiorum cortex, vel cannella alba, pulvis ipsa corticis cinchonæ optime adhibeatur in aliquo vehiculo idoneo, vel vino; vel lacte. Sed adhibeatur quoque sub forma tincturæ vel infusi. Si hæc tamen minus placeant, pulvis corticis angusturæ ut magis grata, eisdemque fere effectus inducens, administranda. Sed annotandum est, nec tonica nec aromata diu adhiberi debere;

bere ; quomodo noceant antea diximus. Ex tonicis metallicis ferri præparata, longe optima, et tutissima sunt, ex his Rubigo vel ferri tinctura muriata, præstant, sulphas quoque ferri caute adhibitum et largiter dilutum cum fructu usurpari possit. Haustus ex fontibus chalybeatis, in hoc morbo magnopere commendantur, nec immeritis laudibus donantur, pars magna tamen fructus quæ ex iis percipitur ad exercitationem et varia ibi oblectamenta attribui possit, et quidem medici sapientiâ et experienciâ multâ instructi, virtutes superiores aquæ arte mentitæ, omnino negarunt ; nec chemia detexit cur hæc qualitatem ullam ab illa diversam possidere putetur. Plebeculæ indoctæ monendum ne aqua nimia quantitate utantur. Sibi perfaudent suo more ratiocinati, si aqua in parva quantitate epota bona sit, in majore meliorem et in maximam optimam fore ; sed modo quocunque, hæc ferri præparata, seu in statu quem natura præbuit, vel ars ea paravit, in ventriculum recepta, multum potestatis in
tonum

tonum ventriculo restituendo, et appetitum augendo exhibent. Nunc ad methodum tonum corpori ipso restituendi pervenimus, et huic præcipue fidendum est.

Id efficitur primo exercitatione quæ multa cura ordinanda est. Experimentis de industria institutis edocti sumus, idoneam succi gastrici secretionem, impeditam fore, si ad exercitationem curratur statim post pastum; propterea omnis exercitatio præcipue violentior statim post cibum evitanda est, exercitatio viribus ægroti par esse debet, fatigatio est semper evitanda. His autem qui corpore adhuc valido et robusto fruuntur, ambulatio vel equitatio omni alii exercitationi anteponenda quippe melius ad vasa cuticularia determinantes. Sed quibus, corpus debile, et macie et morbis diuturnis fractum, gestatio quædam lenior præscribenda, uti in rheda vehi, vel navigatio, frictio corporis auxilio quoque sit, multum etiam prodest libera aëris puri applicatio, corpore adhuc parum fracto, et vi reactionis fatis pollente, quippe nec aliud præstantius

stantius auxilium, ad tonum ventriculo, ut etiam corpori toti reddendum, aere frigido. Sed cum debilitas adfit, frigus cum humiditate præcipue conjunctum, caute effugiendum est, nam frigus effectus sedativos semper edit eo majores quo corpus debilius est, ideoque regiones, temperie hujus nostræ, magis equales petantur. Nam etiam hic magnum beneficium oritur ex æstate calida serena. Sed cum neque ab æstate appropinquante propter cæli inequalitatem multum levaminis expectatur, neque regiones magis callidæ inviendæ sunt, ab indusiis lancis magnum commodum derivandum. Hæc enim ad superficiem humorum determinant cursum, et ad cutis quoque humiditatem forbendam optime accommodantur. Frigidarium quoque, in corpore vigorem addendo maxime pollet, sed in usu ejus, cautela aliqua observanda est. Robori et constitutioni frigidarium accomodandum est, nam quanto corpus debilius et irritabilius est tanto pejus temperiem minorem pati valet. Primo

igitur

igitur temperies debet esse major et prout usu æger temperiem minorem tolerare potuit, gradatim redigenda ad, aquæ frigidæ, temperiem solitam. Gas oxygenium dilutum, a quibusdam ingeniosis viris, laudatur inhalandum, ab iis præcipue qui mentis affectione laborant. Cum mens afficiatur, ægrum assidue gratis rerum imaginibus delectare oportet, nec ei suis malis immorari permittendum. Hoc optime fit exercitatione quæ attentionem ejus occupet nec corpus fatiget, abstrahendus quoque est ab iis negotiis, quæ incertis fortunæ casibus, plena sunt, et de quorum eventu discrucietur. Si in ullo morbo in hoc certè medico pia fraude uti licebit, nec affectio utpote lævis aspernanda est, sed ægri potius vanis timoribus medicus prudens indulgebit, dum simulat, se credere omnia, quæ de improbâ affectionis suæ natura narrat. Remedia danda medici judicium facile supplebit. Hoc modo ægri fiduciam sibi acquireret, et eum revera sanum præstabit, simulando sanum esse.

F I N I S.

